

Светомир Настасијевић

Из биографије Момчила Настасијевића

Када се гради потпуна слика о једној изразито стваралачкој породици као што су Настасијевићи, родом из Г. Милановца, која је дала низ драгоцених личности међу којима су представници генерације испред нас: Живорад, Момчило, Славомир и Светомир — онда се сведочењима ове врсте мора поклонити посебна пажња. Јер, знати више и потпуније о прецима једног Момчила Настасијевића о чијим поетским вредностима не треба говорити или о његовој браћи: Живораду — истакнутом сликару, Славомиру — плодном књижевном ствараоцу и Светомиру — еминентном композитору, чини задовољство па и потребу не само културног историка, већ и за сваког оног ко њихово дело поштује и воли.

Текст Светомира Настасијевића, писан без литерарних претензија, спонтано, бистроумно и памћенички са оданошћу према лепој речи народног казивања, отвара нам могућности не само за сазнањима о томе како је велики српски песник Момчило потекао као изданак богатог и разгранатог генеолошког стабла ове породице, већ нам аутентично сведочи о патини времена у коме су његови преци, увек самосвојни као ликови и представници својих генерација, чинили занимљиве и узбудљиве појаве.

Верујући да ће објављивањем ових успомена заинтересовати и подстаћи истраживаче да зароне у прошлост и порекло других наших уметника, Редакција „Повеље“ се осећа обавезном да својим сарадницима и читаоцима укаже на целисходност овосвесне грађе која увек покреће изворе из којих потичу дубља и универзалнија осветљења и личности и догађаја и епоха.

ПОРЕКЛО И ПРЕЦИ

Наш отац је имао одлично памћење и често нам је причао врло интересантне догађаје из свога детињства и свог старијег доба, а нарочито је волео да са узбуђењем и поштовањем говори о својим прецима и о својој породици. Али његов домет у прошлост не иде даље од његовог дела, а нашег прадеде, Лазара Призренца, званог Лака. Овај Лазар је био у Призрену истакнути кујунџија, а занат је изучио од свога оца, такође рођеног у Призрену, али његово име не знамо нити знамо ма шта из његовог живота. Због честих су-

коба са призренским Турцима, Лазар Призренац је морао да побегне у Елбасан. Али ту није било довољно посла за њега, јер се он углавном бавио окивањем икона у сребро, зато се, а можда и из неких других разлога, настанио на Охридском језеру у варошици Подградец. У близини тога места купио је пољско имање и почео је, поред свога кујунџијског заната да се бави и пољопривредном производњом. Тај му је посао тако добро успевао да је могао у још неким селима око Охрида да купи комплексе орахових шума и да орахово дрво продаје за израду намештаја. Његово имање је било велико, добро обрађено и уређено, а његова камена двоспратна кућа била добро грађена, пространа и удобна. Њена пространост је била толика, да је она касније, када је породица била принуђена да се растури на све стране, лако претворена у удобну сеоску школу. Лазар Призренац је много волео друштво и друштвени живот. Био је отворен, непосредан, храбар и правичан, због чега је био цењен и омиљен.

Наш отац је са нарочитим усхићењем и поносом говорио о Лазаревом учествовању у првом српском устанку. Лазар је био у стаљној вези са српским устаницима, што му је било омогућено преко друштва „Хетерија“, основаног за ослобођење балканских народа од турског ропства. Познајући добро карактер, менталитет и родољубље својих земљака, Лазар је отишао тајно у Призрен и сакупио 120 младих и срчаних људи, наоружао их и снабдео храном и новцем, па са њима прешао у већ побуњену Србију.¹⁾ Од Карађорђа и устаника примљени су као права браћа и Карађорђе је одмах именовао Лазара за заповедника те чете Призренаца, давши му титулу барјактара. Та мала скупина родољуба више пута се тукла са Турцима самостално, а и у саставу Карађорђевој војске. Њихово главно учествовање у борби било је 1806. године, приликом опсаде и заузећа Београда. У тој борби Лазар је погинуо. Изгинули су и многи људи из његове чете. Они који су остали живи продужили су ратовање против Турака и задржали се у Србији све до њене пропасти 1813. године. После тога неки су остали у Србији, а неки се кришом вратили у свој стари вилајет. Ови дивни и заслужни људи чували су у својим сећањима бурне дане борбе за слободу и преносили на своје потомство. Тако су њихови унучи добро обавештени о борбама својих дедова, када су послом прелазили у Србију, увек посећивали нашег оца, Лазаревог унука, и указивали му нарочиту пажњу и поштовање. Наш најстарији брат, Живорад, добро се

¹⁾ Наша баба по оцу, Михаила причала нам је да је Лазар однео Карађорђу две бисаге новца, белих и жутих пара. Свакако је то био прилог устанку од „Хетерије“.

сећа ових кршних и стаситих људи са јаким профилима, пуних мушкости и снаге, обучених у старинску и сликовиту ношњу свога завичаја.

Лазар Призренац имао је брата Николу који је био надалеко чувен као народни певач, али се не зна шта је био по занимању. Имао је врло леп глас и био је изванредно музикалан. Када је он певао људи су остављали све послове да би га слушали. Никола је једном приликом за изванредно певање добио од битољског паше скупоцену пушку, оковану сребром и седефом. Ова пушка је дуго чувана у нашој породици, па је затим нестала. Свакако да је по среди била крађа. Николу су из заседе убили Турци, певачи, јер нису могли да поднесу његов успех као народног певача.

Син Лазара Призренца, Таса Лазаревић, рођен је у Охриду, где је и одрастао и оспособио се за одличног резбара и грађевинара. Као и његовог оца, Лазара, и Тасу је привлачила слободна Србија. Дошао је у Србију Кнеза Милоша Обреновића и настанио се у селу Брусници пре основања вароши Горњег Милановца. У то време у селу Брусници живела су још два грађевинара, два брата — Настас и Спасоје Борђевић, синови Анђелка Борђевића, грађевинара и зографа из Призрена.²⁾ Анђелко Борђевић имао је и ћерку Михаила, која је у то време живела у Охриду. Из заједничког рада и пријатељства која су се остварила међу овом тројицом грађевинских мајстора у Милошевој Србији, дошло је и до остварења родбинских веза међу њима. Таса Лазаревић се оженио сестром Настасовом и Спасојевом, Михаилом, која је и даље остала да живи у Охриду. Из тог брака родио се Никола, отац Живорада, Момчила, Светомира и Славомира Настасијевића. Михаила је родила још два сина — Лазара и Јована.

Таса Лазаревић, као добар грађевинар и врло познат резбар домаћих предмета и минијатура, подигао је изванредан број грађевина и сеоских цркава у Милошевој Србији. На жалост, не зна се које су то грађевине и цркве, јер су тада пратомајстори радили већином као анонимни ствараоци. Наш отац нам је говорио да је Таса на многим конацима, бољим варошким кућама и црквама брвнарама у Србији радио све украсе у дрвету. Када је 1848. године букнула Мађарска буна, Таса Лазаревић међу првима се налази у четама војводе Стевана Книћанина. У њему се продужио стари слободарски дух његовог оца, Лазара, па је и сличну судбину достигао као његов отац. У једној борби је тешко рањен. Од те, запустене и неизле-

²⁾ Ови Борђевићи су пореклом из Призрена, а и они су били принуђени да се повуку у Охрид због Турака.

чене ране умро је касније и сахрањен у селу Чумићу у близини Крагујевца. Живот и рад Тасин у Србији прошли су тихо и скоро незапажено, иако је он био врло садржајан и импулсиван човек, а усто још и храбар и револуционаран. Ово посведочава његово активно и позитивно учествовање у Мађарској буну у четата Стевана Книћанина. Међутим, он је остао прилично незапажен, иако је велики део својих радова изводио у имућнијим селима Србије. Кретао се у средишњи крај који је сваку културну и уметничку делатност могла само усмено да фиксира. Карактеристично је и то што је он своје последње и најтеже боловање од загађене ране провео међу народом у селу Чумићу, где је умро и сахрањен. Он је доста радова извео и по градовима, али његова љубав и тежње ипак су биле окренуте народу и породици. Био је уз то сањалица и песничка природа. Са сељацима је волео ноћу да поседи уз ватру, да испреда дуге приче па и да запева. Његов син, а наш отац Никола, увек је о њему говорио као човеку који није био задовољан просечним манифестацијама живота и да је стално тежио неким вишим осећањима и изражајима. Таса, приликом уговарања послова — било грађевинских, било резбарских — никада није повољно регулисао за себе материјалну страну тога рада, па је и умро као сиромашан човек, али врло омиљен у народу. За Тасом су зажалили многи грађани тек подигнуте вароши Горњег Милановца. Карактеристичан је пример у томе чика-Риста Петровић, један од првих виших чиновника Кнеза Милоша, који је завршио Доситејев лицеј. Он је више пута говорио нашем оцу: „Штета што умре онај твој отац Таса, сад нема ко да уради резбарију за моју кућу и мој бунар!“ У нашој кући у Горњем Милановцу дуго је чувана једна врло фино изрезбарена преслица, коју је Таса израдио својој жени, а нашој баби, Михаили. На тој преслици, поред чудних орнамената, било је и фантастичних фигура птица и аждаја. Ова преслица nestала је за време првог светског рата. Иначе, баба-Михаила је често говорила да је Таса умео врло лепо и брзо да изрезбари у дрвету главу сваког човека.

Таса је пролеће и лето проводио на радовима у Србији, највише у Шумадији, а јесен и зиму у Охриду код своје жене, наше бабе Михаиле и свога таста, Анђелка³⁾ који је углавном живео израђујући иконе на ликовим даскама. Међутим, Анђелкови синови, Настас и Спасоје, грађевинари, нису тако често напуштали своје стално пребивалиште у Србији, село Брусницу код Горњег Милановца.

³⁾ Анђелко Борђевић је био грађевинар и зограф. О њему више и опширније у биографији Живорада Настасијевића.

Када је Таса умро, Михаили није преостало ништа друго него да и она са децом пређе у Србију код браће. То је и учинила првом приликом када је једна већа група емиграната Срба, људи и жена и деце прешло из Турске у Србију. На малим коњићима и кришом ноћу, Михаила је са синовима Јованом, Николом и Лазаром, а у друштву других емиграната, превалила дуги пут од Охрида до границе Србије и негде код Алексинца прешла на српску земљу, коју је тако дуго и тако жарко прижељкивала. Наш отац нам је овако приказао тај велики и сликовити тренутак: „Мајка је хитро скочила са свога коња, клекла на земљу и три пута је пољубила. Затим се прекрстила и поскидала нас децу са коња да и ми учинимо исто што и она. Одједном су запраштале пушке старијих емиграната и заиграло је коло. У том су наишли сељаци из околних села и прихватили нас за прво време.“

По
ве
ља

Михаила је једно време са децом боравила у неком селу Србије, па је затим опет на коњићима дошла браћи у Брусницу. Тако су Настас и Спасоје имали да издржавају сестру, сада Тасину удовицу и своје сестриће Николу, Јована и Лазара, који је био најмлађи. Настас, као већ истакнути и богати протомајстор у Милошевој Србији, одмах је запазио код сестрића Николе нарочиту интелигенцију и способност за градитељске послове и усвојио га, с тим да код њега учи градитељски занат. Тако је наш отац, Никола, место презимена Лазаревић, по своме деди Лазару, званично добио презиме Настасијевић, по своме ујаку Настасу, које презиме и ми носимо.

Протомајстор Настас Борђевић био је сушта супротност своме зету Таси Лазаревићу. Он је био човек града и организатор и градитељ великих грађевинских објеката. Како је за тај посао био врло обдарен и имао велику спремност, све је остваривао са успехом и на време. Са својим братом Спасојем дошао је из Охрида у Милошеву Србију, колико због рада, толико и из патриотских разлога да помогне изградњу нове и младе српске државе. Изабрао је село (или варошицу) Брусницу, у којој је започео своју каријеру Милош Обреновић, због тога што је оно било у непосредној близини новоосноване вароши Горњег Милановца, а такође и у близини вароши Чачак и Крагујевац, које су у то време доживљавале своја обнављања. Настас је уз себе увек имао и одличне мајсторе грађевинаре, које је већином доводио из свога краја, са којима је могао да изводи и најкомплексније и највеће грађевинске објекте онога доба. У тим пословима му је помагао и његов много млађи брат Спасоје, који је такође поседовао грађевински таленат и знање, али не у толикој мери као Настас. Настаса је у погледу анонимности рада пратила иста судбина као и Тасу Лаза-

ревића. Од већег броја зграда и цркава, које је изградио по варошима у Србији, писмене записе имамо за сада само за две: цркву у Горњем Милановцу и стари конак у манастиру Студеници. Затим је обновио цркву у селу Враћевшници, задужбину великог челника Радича Поступовића и цркву Св. Саве у селу Савинцу, задужбину Кнеза Милоша. Обе обнове цркава су врло успеле. Црква у Горњем Милановцу је грађена по личној жељи Кнеза Милоша, а он је грађу и финансирао. По казивању једног старог грађанина⁴⁾ Горњег Милановца, који је као врло млад човек присуствовао усменом уговарању и погађању између Кнеза Милоша и протомајстора Настаса за изградњу Горњомилановачке цркве: „На велику пољану (која је сада главни трг вароши) прво је стигао Настас у пратњи свога брата Спасоја и још неких житеља варошице Бруснице, као и неколико бољих грађевинских радника из Настасове групе. Касније се од стране Крагујевца појавио Кнез Милош са својом пратњом. Поздрављање је било пријатељско, али врло кратко. Одмах се прешло на преговарање о градњи цркве. Милош је изнео своје жеље и предлоге, а Настас своје услове и у свему су се споразумели. Али, на завршетку преговора, Кнез Милош је нагло променио израз лица и повишеним гласом изговорио Настасу следеће: „Мајсторе, примам све твоје услове, али ако црква не буде добро и лепо израђена за предвиђено време обесићу те на оно дрво”. На ове речи Настас се тргао и пребледео у лицу, али се брзо повратио и снашао и кроз извештачен и горак осмех одговорио: „Добро, слажем се, Господару!” Тада је један чиновник из пратње додао Милошу кесу са хиљаду дуката коју је он изручио на пеш доламе Настасове као аконтацију. Онда су се Милош и Настас руковали и изљубили и тако је уговор о градњи завршен”.

Настас је са својим мајсторима и чирацима одмах прионуо на посао и збиља, цркву саградио тачно по уговору, добро и лепо, и на време. Она је врло правилно и укусно изграђена од тесаног камена, жутог пешчара, који је вађен из мајдана у оближњем селу Синошевићу. Њена чврстина се врло добро показала приликом непријатељског бомбардовања за време другог светског рата. Ево како је Момчило у својој приповеци „Како се сазда наша богомоља”, у три реченице описао ову цркву: „Од темеља до крста саздана је у камену сва, као зрела дуња жути се наша богомоља. Нема на њој уреса, осим над прозорима по лук, па је благопоносно насмешена озго. Она је као лађа, однекуд из мора допловила благовесно, занавек усидрена ту међ нама пролазним”.

Црква је завршена 1862. године о чему постоји натпис изнад главних врата са западне стране. На раму натписа постоји и Настасово име и презиме као градитеља цркве.⁶⁾

На једном свом предавању на Коларчевом универзитету у Београду, Божидар Ковачевић, књижевник, саопштио је слушаоцима да је у манастиру Студеници пронађен један документ из кога се види да је стари манастирски конак градио Настас Борђевић. Ковачевић је том приликом изнео своје врло добро мишљење о овом конаку у сваком погледу. Говорио је о Момчиловим књижевним делима, што га је навело да говори и о нашем претку Настасу.

По
ве
ћа

Настас Борђевић је живео 55 година, а умро је у Горњем Милановцу 20. новембра 1866. године. У старом делу гробља Горњег Милановца, на самом крају једне падине сахрањен је протомајстор Настас. Више његове главе стоји отесани камени споменик на чијој једној страни пише:

Овде почива Настас А. Борђевић
родом из Орида* кои цркву
направи у овој вароши и
кои поживи 55 г. а умре
20. нов. 1866. г.

Настас Борђевић је био врло позната и уважена личност у Шумадији. Он је ту и као човек и као градитељ стекао многе поштоваоце и пријатеље. На тај начин је долазио до многих и разноврсних послова из своје струке. Тако је он, уз помоћ свога брата Спасоја, изградио већи број приватних зграда за становање у Горњем Милановцу, Чачку и Крагујевцу. Такође је познато да је Настас у Београду сарађивао са неким тадашњим познатим предузимачима, нарочито и са познатим Стефаном Живковићем, који је користио Настасово велико стручно знање.

Настас је био човек озбиљног и достојанственог изгледа. Носио је плаво грађанско одело, старо-српске форме, беле чарапе и плитке ципеле, а на глави фес. Увек је јахао коња и био наоружан у силу са два пиштоља и јатаганом. Настасовог брата Спасоја који је био много млађи од њега и који га је за много година надживео, добро памти наш најстарији брат Живоград и описује га као стаситог човека, али нежног састава и врло благих црта лица. И он се је облачио и био наоружан исто као и Настас. Спасоје је после

⁶⁾ Сада је тај натпис премазан масном бојом. Зашто?!!

* родом из Призрена.

смрти Настасове продужио подизање приватних зграда у Горњем Милановцу и Чачку.⁷⁾

По
ве
ља

Тако је наш отац Никола у релативно кратком временском растојању остао и без оца и без ујака, староца и учитеља Настаса, код кога је темељно изучио пратомајсторску струку. Тада је Никола имао око 16 година и већ је подржаван другим ујаком, Спасојем, почео је да делује као млади грађевинар у Горњем Милановцу. Врло брзо се у томе раду осамосталио и почео добро да привређује, тако да је могао да издржава своју мајку Михаилу, Настасову сестру. Поред Тасе, Настаса и Спасоја, Никола је сада већ четврти члан ових двеју породица, који као грађевинар ради на обнављању нове Србије. Николин брат Јован, такође је био грађевинар, али пошто је био човек мањих способности и радио безначајније грађевинске објекте, остао је мање запажен. Његов најмлађи брат Лазар умро је као младић од великих богиња.

Наши преци по мајци су старином из једног села код Горњег Милановца, али се не зна тачно да ли је то село Клатичево, Синошевић или Таково.⁸⁾ По најновијем испитивању најпре ће бити село Клатичево. То је стара породица Јовановић од које се један део пре првог устанка преселио у Карановац, сада Краљево. Један од тих Јовановића, деда наше мајке Милице, био је по занимању терзија. Он се оженио богатом девојком Маријом из Краљева, па се поред терзилука бавио и трговином и извозом и добро се обогатио. Он није дуго живео, а и деца су му умирали. Због тога је Марија, као удовица ишла у Јерусалим у хаџилук и тамо провела годину дана. Када се вратила у Краљево прозвали су је „Хаџика-Марија”. Умрла је у Краљеву и сахрањена у порти краљевачке цркве.

Маријин син Коста-Коча Јовановић, наследио је од својих родитеља две разрабене трговачке радње, велику терзијску радионицу и доста готовог новца. Био је врло способан човек, па је те радње у сваком погледу унапредио, а терзијску радионицу проширио, употпунио особљем и разрадио. Коча је уз то још и био питоме нарав, а нарочито и врло дарекљив, што код те врсте занатлија (трговаца) није био баш тако чест случај. Он је доста помагао сиромашне грађанске породице из Краљева, па је због тога прозван „Сиротињска мајка”. Робу за своје трговине набављао је

⁷⁾ У току неколико последњих година Настасов грађевински рад истражује и проучава врло стручно и талентовано Радомир Станић историчар уметности и директор Завода за заштиту споменика културе у Краљеву.

⁸⁾ По свему, то је село Клатичево.

лично из Беча, Пеште, Трста, Венеције и Београда. Наша мајка нам је причала да је Коча, када је ишао за робу у Београд, морао да води читав караван наоружаних момака на добрим и јаким коњима, ради сигурности на путу, који је стално био угрожен отимачима. Такав караван се при повратку у Краљево оглашаво громким певањем и пуцањем из пушака.

Чешћим долажењем у Београд, Коча је запазио лепу и богату девојку Јелену, ћерку богате удовице Анке Николић, која је живела у својој кући на Дорћолу у близини Малог Калемегдана⁹⁾. О Анкином мужу а Јеленином оцу, не знамо ништа, али знамо да је Анка имала четири брата трговца, који су имали трговачке радње у Београду. За ову њену браћу знамо да су се школовали у Бечу и да су са успехом водили своје трговине, али само двојици знамо имена, то су Светозар и Борђе. Коча је свакако преко њих упознао Јелену и запросио је од мајке. Јелена је била врло лепа и одлично васпитана девојка, али доста горда, па је и поред свега тога пристала да иде у унутрашњост у малу варош Краљево, где је пренела београдски начин живота, понашање и одевање.

Из овога брака Косте-Коче Јовановића и Јелене Николић родила се у Краљеву Милица Јовановић, која је у родитељској кући добила прво солидно васпитање, а касније је послата у Београд код бабе Анке Николић ради даљег школовања. Ту је Милица завршила Институт Катарине Миловук. У то време је за женску омладину то био високи домет школовања у нашој средини. На жалост, само мали број имућнијих девојака могао је у овом Институту да добије образовање. По завршеном Институту, Милица се вратила родитељима у Краљево, где је по ондашњем обичају, као лепа, млада и васпитана девојка имала да чека на удају.

Породица Настасијевић је знала за породицу Јовановић врло добро, а и породица Јовановић је била упозната и обавештена о породици Настасијевић, иако су за оно време Горњи Милановац и Краљево били доста међусобно удаљени. То је било довољно да се млади грађевинар Никола Настасијевић заинтересује за врло младу девојку Милицу Јовановић и да је запроси. Тај брак је остварен на обострано задовољство и Никола је остао неколико година у Краљеву. Ту је подигао више приватних зграда. Са зарађеним новцем и са миразом који је добио приликом венчања, Никола са Милицом напушта Краљево и долази у Горњи Милановац и тек тада започиње да остварује своје

⁹⁾ Мајка Анке Николић је ћерка наше чукунбабе, рођене такође у Београду у првој половини XVIII века.

главне замисли и радове, а ту су му рођена и сва деца од којих су остала жива четири сина и три ћерке: Живорад, Момчило, Светомир, Славомир, Наталија, Даринка и Славка.

По
БЕ
Ља

Наша мајка Милица, иако је била из тако познате и богате породице, била је врло скромна и блага жена и живела је доста повучено посветивши се кући, деци и мужу. Она се није устручавала да ради и многе кућне послове, иако је имала доста послуге, а примала је жене и децу радника нашег оца као себи равне. Зато је била врло цењена и омиљена. Али, она је умела да буде добра потпора и саветник нашем оцу када је требало предузети и остварити неке компликованије и замашније послове. Таквих послова је било тада на претек. Поред многих грађевинских радова отац је подигао и свој парни млин на великом плацу поред куће коју је наследио од Настаса Борђевића, а која је била врло пространа и изграђена у старо-балканском стилу. Због овог млина морао је о своме трошку да калдрмише целу улицу која је везивала пијаци са млином. А касније је поред млина подигао и парно купатило за своју породицу и за грађанство. Такође је подигао и своју воденицу на реци Деспотовици испод планине Вујна. У пуној снази свога стваралаштва он је изградио по Србији многе јавне и приватне зграде, железничке пруге, путеве, мостове и цркве у Јагодини, Трстенику, селу Бресници¹⁰⁾ и рестаурирао стару чачанску цркву, задужбину кнеза Страцимира, Немањиног брата. Такође је за своју породицу подигао кућу у улици Танаска Рајића, која је трајала све до другог светског рата, када су је окупаторски војници запалили у знак одмазде.

Никола, поред рада на грађевинарству и млинарству, успева и да много чита литературу разне садржине и да се бави музиком. Доста добро је свирао на флаути. Био је врло озбиљан, строг и правичан, како према својој породици, тако и према људима са којима је радио. Увек је говорио: „Туђ рад треба ценити као свој, а раднике треба поштовати и добро наградити”. Ове принципе је спроводио и у свом раду, зато су код њега радили најбољи грађевински радници, а зато су му и послови увек успевали и на време били завршени. Он је оспособио многе младе људе, које је већином доводио из околине Новог Пазара, за грађевинске раднике и грађевинске главне мајсторе. Многима је поклонио плацеве у близини свога млина, помогао им да подигну куће и кумовао им приликом венчања и крштавања деце. Са својом женом, Мили-

¹⁰⁾ Село Бресница налази се на путу Чачак — Крагујевац, за разлику од Бруснице која се налази код Горњег Милановца.

цом, провео је у врло хармоничном браку скоро 60 година. Својим радом издржавао је поред жене, мајку Михаилу, женину мајку, Јелину, седморо деце и послугу. Учествовао је као четовоћа у обадва турска рата, а у Бугарском рату под краљем Миланом и био одликован за храброст медаљама: 1. за војничке заслуге, 2. Рат за ослобођење и независност, 1876—1877—1878. год., 3. Таковски крст 1885—1886 год. За храброст је добио и сабљу.

Из овог кратког и збијеног прегледа вредности истакнутих Момчилових предака и њихових значајних остварења, веома потребних подизању осиромашене Србије, после првог и другог устанка — 1804. и 1815. године, потребно је истакнути и то, да је феномен Момчилових књижевних остварења упоредо приступао, у исто време, са својом осталом браћом: Живорадом, академским сликаром, Светомиром, композитором и Славомиром, књижевником. Ова чегире брата уметника произашла су из три велике заједничке компоненте: породице, наших предака, највећим делом поред свега још и међусобно прожети и повезани личним карактеристикама и својим духовним еманцијама. Наша породица, која сада носи презиме Настасијевић, развијала се овим редом: прва је породица старог Београда, која је живела почетком XVIII века, а завршила крајем XIX века. Друга, знаменита породица је из вароши Призрен, а трећа породица је из села Клатичева, близу Такова, а касније и вароши Карановац, сада Краљева. Наше претходно презиме било је Лазаревић по прадеди Лазару Призренцу, који је погинуо у првом српском устанку 1806. године приликом ослобођења Београда. Касније је наш отац Никола преузео презиме Настасијевић од ујака Настаса Борђевића, истакнутог протомајстора за време кнеза Милоша.

Ова кратка белешка треба да опомене да поред уметника браће Настасијевић, постоје још неке српске породице које су тако исто неговале и остваривале своја поетска и прозна дела, тако исто у заједници по четири брата у свакој породици посебно. То су браћа Илићи, браћа Татићи и браћа Никачевићи. Ова опомена је можда случајна, а можда и није, јер су до сада и приликом анализе Момчилових дела, а и у дневној штампи учињене многе омашке од стране критичара и аутора белешки.